

УДК 378.147:004.34.08

**INFORMATION TECHNOLOGIES IN LEGAL ACTIVITY
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЮРИДИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ****Рухменна О. / Письменна О.П.***k.yu.s., dots. / к.ю.н., доцент.*

ORCID: 0000-0002-7310-2281

*Vasyl Stus Donetsk National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Vinnitsa
Донецький національний університет імені Василя Стуса*

Анотація. В роботі розглядаються питання інформаційної реальності, пов'язана з формуванням та функціонуванням правосвідомого суспільства, здійснення та аналізу правового забезпечення інформаційних технологій у юридичній діяльності, основні проблеми правового регулювання відносин в умовах інформаційного суспільства в Україні.

Ключеві слова: інформаційне суспільство, правове забезпечення, інформаційні технології, правове регулювання, інформаційні технології у юридичній діяльності.

Вступ.

Сучасне суспільство стоїть на шляху інформатизації: зростає роль інформації, формується телекомунікаційна інфраструктура, розширюється застосування інформаційних технологій. Більшість галузей діяльності людини вже не уявляються без використання комп'ютерів та обчислювальної техніки. Проте досі існують сфери, де активне впровадження новітніх інформаційних технологій значно вповільнене. Найяскравішим з таких прикладів, внаслідок своєї консервативності, є юриспруденція. Основною частиною роботи кожного практикуючого юриста є пошук відповідних норм права, їх тлумачення та прийняття рішень. Тому логічно, що найбільш важливим та необхідним інструментом в юриспруденції мають бути всі види систем підтримки прийняття рішень [1, с. 22].

Основна частина

Основою суспільного життя є людина та її взаємовідносини і взаємозв'язки на предмет організації свого життя відповідно до певних норм і цінностей. Поява ж такого нового, істотно якісного та відрізняючого від інших «інформаційного суспільства» характеризується можливістю у цій системі активного використання інформації, знання, вмінь та навичок. Впровадження правових регуляторів у становлення інформаційного суспільства зумовлене актуальністю ведення активного ритму життя сьогодення та засобом підвищення конкурентоспроможності держави на міжнародних ринках, надання своїм громадянам можливості отримати освіту та працевлаштування у сучасному інформаційному світі, створити сприятливі умови для регулювання інформаційних відносин та подальшої розбудови якісно нової інформаційної ери.

Головним завданням правового регулювання інформаційного суспільства є вироблення концептуальних соціальних засад створення підвалин такого суспільства, з акцентуванням уваги на способах досягнення цієї мети: «як можна цього домогтися з найкращими результатами», враховуючи не тільки переваги, але й ризики, пов'язані з процесами трансформації та глобалізації.

Правове регулювання інформаційного суспільства відбувалося за різних обставин, чинників та соціальних факторів, які так чи інакше впливали на формування та функціонування появи такого феномену, як інформаційне суспільство: економічний, технологічний, соціологічний, комунікативний, культурологічний, політичний, ідеологічний, історичний тощо. Зрозуміло, що така варіативність соціальних факторів зумовлена достатньою увагою з боку науковців та обумовлена нагальною потребою пояснення формування, визначення та побудови нової епохи у суспільстві. Правове регулювання інформаційного суспільства уявляється як досить сильно навантажене ідеологічним змістом та ідеологічною природою. В.В. Кавка, передусім, пояснює його нерівністю і владними відносинами : коли інформація та знання стають основними методами «приховування, замовчування недоліків домінуючої реальності» або мають недостовірний характер для досягнення певної мети державою та політичними силами. Суть ідеологічного впливу на правове регулювання інформаційного суспільства полягає у надзвичайно значущому специфічному сучасному способі поєднання політики з технологією, з використанням маніпуляції та надбання розвитку інформаційних технологій, коли суспільство стає заручником несправедливого шляху його становлення (можливість впливу політичних дій, невідання та замовчування стосовно прийнятих рішень або їх істинного змісту, вплив на духовні цінності та мораль).

На жаль, проблема правового регулювання таких відносин нині стоїть дуже гостро, адже рівень інтернет-злочинів тільки зростає, і тому вважається за необхідне прийняття ефективного та дієвого механізму правового регулювання, яке приведе до плідних результатів втручання з боку держави, а якщо необхідно – і світової спільноти відповідно до правових норм, засобів та методів[2].

Інформатизація, автоматизація, яка активно впроваджується у всі сфери нашого життя, не могла обійти стороною і юридичну практику як у державному, так і приватному секторах. Електронні судові повістки та повідомлення, відкриті реєстри, які раніше були доступні лише вузькому колу фахівців (зокрема, нотаріусам), можливість отримати послуги та подати документи в режимі онлайн – далеко не повний перелік можливостей, пов'язаних із становленням інформаційного суспільства в країні. Слід пам'ятати, що сфера застосування сучасних інформаційних технологій буде активно розширюватися, в тому числі у юридичній галузі. Доступність інформації – одна зі складових розвиненого інформаційного суспільства. За режимом доступу інформація поділяється на відкриту та з обмеженим доступом. Правова інформація як одна з найбільш затребуваних категорій інформації в діяльності юриста представляє собою будь-які відомості про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо.

Джерелами правової інформації є Конституція України, інші законодавчі і підзаконні нормативно-правові акти, міжнародні договори та угоди, норми і принципи міжнародного права, а також ненормативні правові акти,

повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи, інші джерела інформації з правових питань. За режимом доступу правова інформація є відкритою, за деякими винятками. Нормативно-правові акти, угоди та інші джерела правової інформації, можуть містити державну таємницю, службову інформацію, що унеможлиблює вільний доступ до неї широкого загалу. В решті випадків з метою забезпечення доступу до законодавчих та інших нормативних актів фізичним та юридичним особам держава забезпечує офіційне видання цих актів масовими тиражами у найкоротші строки після їх прийняття, а також розміщення на електронних ресурсах в мережі Інтернет.

Прийняття Закону України «Про доступ до публічної інформації» [2] назавжди змінило формат діяльності публічної адміністрації з більшим ступенем прозорості та відкритості. Закон зобов'язує суб'єктів владних повноважень оприлюднювати певну інформацію про діяльність на офіційних веб-сайтах чи у форматі відкритих даних на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних за адресою в мережі Інтернет [3, с.7].

Досліджуючи сутність і зміст поняття «правове забезпечення» ми доходимо до висновку про коректність визначення цього терміну, запропонованого О.П. Сидоренком, який позиціонує правове забезпечення як систему правових дій, які складаються у визначеній послідовності, спрямовані на досягнення правового результату, який може виражатись у формуванні юридичних норм, утворенні чи припиненні існування суб'єктів права, попередженні правопорушень або у виникненні, реалізації, зміні чи припиненні визначеної правової дії, а також в інших правових наслідках; кожна з правових дій, що складає процедуру, виступає як процедурна правова дія [5, с. 45].

Юридична діяльність - це вид соціальної діяльності, який здійснюють юристи з використанням юридичних засобів, дотримуються в установлених законом випадках юридичної форми з метою розв'язання різних юридичних 100 проблем. Правоохоронна діяльність, на нашу думку, є самостійним видом юридичної діяльності, спрямованим на припинення порушення, захист та охорону порушених прав, свобод та інтересів громадян. На підставі вищевикладеного, пропонуємо наступне визначення правового забезпечення інформаційних технологій в правоохоронній та юридичній діяльності – це систему правових дій, які складаються у визначеній послідовності, спрямовані на досягнення правового результату у формі формування та розвитку сукупності методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, опрацювання, зберігання, розповсюдження, показу і використання інформації в інтересах її користувачів в сфері юридичної та правоохоронної діяльності.

Основними тенденціями розвитку правового забезпечення інформаційних технологій у правоохоронній сфері є: 1) розробка сучасних форм та методів управління системами інформаційного забезпечення; 2) централізація та інтеграція комп'ютерних банків даних; 3) впровадження новітніх інформаційних систем і технологій для ведення кримінологічних та криміналістичних обліків; 4) розбудова та широке використання ефективних та потужних комп'ютерних мереж; 5) застосування спеціалізованих засобів

захисту інформації; б) налагодження ефективного взаємообміну кримінологічною інформацією на міждержавному рівні. Все це забезпечує суттєве підвищення рівня боротьби зі злочинністю [6, с. 12].

Висновки.

Було розглянуто місце інформаційних технологій у юридичній діяльності, що має особливе значення для інформаційного права має дослідження проблем правового регулювання відносин, пов'язаних з інформаційною інфраструктурою, з необхідним акцентуванням на проблемах інформаційної безпеки. Безперечно, становлення і розвиток інформаційного права неможливо уявити без наукової і освітньої складової, без формування відповідних наукових і учбових дисциплін. Необхідно досліджувати особливості інформаційного права як юридичної науки, наукові методи, які в ній використовуються, досліджувати зміст інформаційного права як учбової дисципліни, розробити практичні рекомендації з цих питань.

Слід зауважити, що юридична та правоохоронна діяльність мають бути належним чином забезпечені відповідними інформаційними технологіями, оскільки такі технології, окрім їх науковотехнічного значення у виконанні державою своїх функцій, в тому числі захисної, дають змогу вести мову про відповідність, зокрема, національної правоохоронної системи сучасним критеріям ефективності функціонування такої системи у світі.

Своєчасне вирішення наведених проблем і задач дозволить зробити певний внесок у подальший розвиток інформаційного права України. З урахуванням зростаючої важливості інформаційних і інформаційно-інфраструктурних відносин, початкової стадії формування інформаційного права вирішення проблеми подальшого розвитку інформаційного права є актуальним, оскільки сприятиме побудові інформаційного та правосвідомого суспільства в Україні.

Література:

1. Різник О.М., Павлюченко Н.С. Аналіз існуючих систем підтримки прийняття рішень у галузі юриспруденції нові інформаційні і телекомунікаційні технології Математичні машини і системи.– 146 с.

2. Ромащенко В.А. *Правове регулювання інформаційного суспільства в Україні: загальнотеоретичне дослідження*. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2018. С. 40-46

3. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (дата звернення: 07.03.2021р.)

4. Міщенко І.В. Юридичні технології та інновації в юриспруденції: навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання). Національний університет «Одеська юридична академія» 2020. 41 с.

5. Сидоренко О.П. Правове забезпечення: до питання інтерпретації поняття. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2018. №1. С. 39-47.

6. Інформаційні технології в правоохоронній діяльності : Посібник / В.А Кудінов, В.М.Смаглюк, Ю.І. Ігнатушко, В.А. Іщенко К.: НАВСУ, 2013. 82с.

Abstract. *The paper considers issues of information reality related to the formation and functioning of a law-abiding society, implementation and analysis of legal support of information technology in legal activities, the main problems of legal regulation of relations in the information society in Ukraine.*

Key words: *information society, legal support, information technologies, legal regulation, information technologies in legal activity.*

Статья отправлена: 09.03.2021 г.

© Письменна О.П.